

Goede Vrijdag

Viering van Kruisverering

3 april 2026

St. Petrus' bandenkerk Driebergen-Rijsenburg

Regionale viering

Voorgangers:
Pastor Sebastian
Diaken Marcel Sarot

Koor:
Themakoor uit Zeist

o.l.v.
Jasper Witteveen
en
Huub Jansen

Lector:
Peter Bardoel

Koster:
Arjan van Steenderen

Opening

(Kerkklokken zwijgen geheel, er wordt ook niet gebeld bij het binnenkomen van de voorgangers en de assistenten)

In stilte komen de voorgangers binnen en knielen enig ogenblik voor het altaar. Kerkgangers staan

Openingsgebed

V. Gedenk Heer, wat Gij gedaan hebt in Uw barmhartigheid. Blijf uw zegen en bescherming verlenen aan uw dienaren voor wie Christus, Uw Zoon, met Zijn Bloed het paasfeest heeft ingewijd. Die leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen.

Amen

♪ Lied: Hoor, maar ik kan niet horen

tekst: Huub Oosterhuis; muziek: Antoine Oomen

1. Hoor. Maar ik kan niet ho - ren.
Mijn o - ren dicht ge - stopt.
Mijn a - dem op - ge - kropt.
Mijn hart van leeg - te zwaar
Ik ben nog niet ge - bo - ren.
Ik ben niet ik. Niet waar.

2. Hoor. Maar ik wil niet horen.
Zou ik uw woord verstaan,
Ik moest uw wegen gaan,
U volgen hier en nu.
Ik durf niet zijn geboren
En leven toe naar U.

3. Hoor, roept Gij in mijn oren
En jaagt mijn angst uiteen.
O stem door merg en been
Verwek mij uit het graf,
Uw mens opnieuw geboren -
O toekomst, laat niet af.

Eerste lezing Jesaja 52,13-53,12

Zie mijn dienaar zal succesvol handelen, hij zal worden verhoogd en verheven en zeer verheerlijkt. Zoals velen over hem ontsteld hebben gestaan, zo misvormd was hij, zo onmenselijk van voorkomen en zijn schoonheid beneden die van mensenkinderen. Zo zal hij vele volken slaan met verbazing, koningen zullen hun mond voor hem sluiten want wat hun niet verteld is aanschouwen zij en wat zij niet hebben gehoord, zien zij in. Wie kon geloven wat wij hebben gehoord en over wie is de arm van de Heer zichtbaar geworden? Hij is geprezen als een alleen staande loot en als een wortel uit dorre grond; hij had gestalte noch luister, zodat wij naar hem konden zien, geen voorkomen zodat wij hem zouden kunnen begeren. Veracht en door de mensen verstoten, Man van smarten en door lijden gerijpt; als een die zijn gelaat voor ons heeft verborgen, veracht en door ons niet geteld. Toch waren het onze pijnen die hij droeg en onze smarten die hij op zich nam. Wij daarentegen beschouwden hem als een getroffene, als iemand die door God is geslagen en vernederd. Hij is echter doorboord om onze zonden, mishandeld om onze misdaden, want op hem rust de straf voor ons heil en door zijn striemen is er genezing voor ons. Wij allen dwaalden als een kudde, ieder ging zijn eigen weg; de Heer liet op hem neerkomen de misdaad van ons allen. Men mishandelde hem en hij heeft het aanvaard, hij heeft zijn mond niet geopend. Als het lam

dat naar de slachtbank geleid wordt en als het schaap dat voor zijn scheerder verstomt, zo heeft hij zijn mond niet geopend. Door een gewelddadige rechtspraak is hij weggerukt. Wie is er nog die denkt aan zijn leven? Hij is immers weggenomen uit het land der levenden, om de zonden van mijn volk tot de dood toe geslagen. Men geeft hem een graf bij de misdadigers en bij de rijken een rustplaats ofschoon hij geen onrecht gepleegd heeft en er geen bedrog is geweest in zijn mond. Het heeft de Heer behaagd hem met slagen te pijnigen. Al brengt hij zichzelf ten offer, toch zal hij een nageslacht zien, zijn dagen verlengen en de wens van de HEER zal door zijn hand vervuld worden. Om zijn zwoegen zal hij licht zien en worden verzadigd. Door zijn inzicht zal mijn dienaar als rechtvaardige velen rechtvaardigen en hun misdaden zal hij op zich laden. Daarom zal Ik hem deel geven onder de groten, en met machtigen zal hij de buit verdelen omdat hij zijn ziel prijs gaf aan de dood en onder de zondaars gerekend is. Hij draagt immers de zonden van velen en is voor de zondaars een voorspraak.

Woord van de Heer.

A.: wij danken God.

♪ **Tussenzang: God, mijn God, Psalm 22¹** (Strofe 1 en 2)

Refrein: 1ste keer koor, 2de keer allen

Refrein

Allen: God, mijn God, waar - om hebt Gij mij ver - la - ten.

1. Mijn God, roep ik overdag, en Gij zwijgt,
ik roep het 's nachts, en Gij laat mij maar roepen.

Refrein

2. Onze vaders hadden vertrouwen in U,
vertrouwen, en Gij zijt hun redding geweest.

Refrein

Tweede lezing: Hebreëën, 4, 14-16 + 5, 7-9.

Uit de brief aan de Hebreëën.

Broeders en zusters,

Nu wij een verheven hogepriester hebben, een die de hemelen is doorgegaan, Jezus, de Zoon van God, nu moeten wij vasthouden aan onze belijdenis. Want wij hebben een hogepriester die in staat is mee te voelen met onze zwakheden. Hij werd zelf op allerlei manieren op de proef gesteld, precies zoals wij, afgezien dan van de zonde. Laten wij daarom vrijmoedig naderen tot de troon van Gods genade, om barmhartigheid en genade te verkrijgen en tijdsge hulp. In de dagen van zijn sterfelijk leven heeft Hij onder luid geroep en gewezen gebeden en smekingen opgedragen aan God die Hem uit de dood kon redden. Om zijn vroomheid is Hij verhoord: hoewel Hij Gods Zoon was, heeft Hij in de school van het lijden gehoorzaamheid geleerd; en toen Hij het einde had bereikt, is Hij voor allen die Hem gehoorzamen oorzaak geworden van eeuwig heil.

Woord van de Heer

A: Wij danken God

Vers voor het Evangelie: Fil. 2, 8-9.

V. *Christus is voor ons gehoorzaam geworden tot de dood, tot de dood aan het kruis.
Daarom heeft God Hem hoog verheven
en Hem de naam verleend die boven alle namen is.*

Lijdensverhaal Johannes 18,1-19,30

L = lezer of lector

+ = Christus (priester)

P = andere Bijbelse personen

L In die tijd ging Jezus met zijn leerlingen naar buiten, naar de overkant van de beek Kedron. Daar was een boomgaard die Hij met zijn leerlingen binnenging. Maar ook Judas die Hem zou overleveren kende deze plaats omdat Jezus er dikwijls met zijn leerlingen was samengekomen. Zo kwam Judas daarheen met de afdeling sol

daten en met dienaars van de hogepriesters en Farizeeën, voorzien van lantaarns, fakkels en wapens. Jezus, die alles wist wat over Hem ging komen, trad naar voren en zei tot hen:

+ Wie zoekt gij?

L. Zij antwoordden Hem:

P. Jezus de Nazoreeër.

L. Jezus zei hun:

+ Dat ben Ik.

L. Ook Judas, zijn verrader, bevond zich bij hen. Nauwelijks had Jezus hun gezegd: Dat ben Ik, of zij weken achteruit en vielen op de grond. Nog eens vroeg Hij hun:

+ Wie zoekt gij?

L. Zij zeiden:

P. Jezus de Nazoreeër.

L. Jezus antwoordde:

+ Ik heb u gezegd, dat Ik het ben. Als gij Mij zoekt, laat deze mensen dan gaan.

L. Vervuld moest worden wat Hij gezegd had: Niemand van hen die Gij Mij gegeven hebt liet Ik verloren gaan. Maar Simon Petrus had een zwaard bij zich. Hij trok het en verwondde daarmee de knecht van de hogepriester door hem het rechteroor af te slaan. De naam van die knecht was Malchus. Jezus echter sprak tot Petrus:

+ Steek dat zwaard in de schede; zou Ik de beker niet drinken die mijn Vader Mij gegeven heeft?

L. De afdeling met de bevelhebber en de dienaars van de Joden grepen toen Jezus vast, boeiden Hem en brachten Hem eerst naar Annas. Deze was namelijk de schoonvader van Kájafas die dat jaar hogepriester was, dezelfde Kájafas die aan de Joden de raad had gegeven: 'Het is beter dat er één mens sterft voor het volk.' Simon Petrus en nog een andere leerling volgden Jezus. Die leerling nu was een bekende van de hogepriester en zo ging hij tegelijk met Jezus het paleis van de hogepriester binnen, terwijl Petrus buiten de poort bleef staan. Die andere leerling, de bekende van de hogepriester, kwam naar buiten, sprak met de portierster en bracht Petrus naar binnen. Het meisje dat aan de poort stond vroeg Petrus:

P. Ben je ook niet een van de leerlingen van die man?

L. Hij zei:

P. Welneen.

L. Omdat het koud was hadden de knechten en dienaars een houtskoolvuur aangelegd en stonden zich te warmen. Ook Petrus stond bij hen en warmde zich. De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en zijn leer. Jezus antwoordde hem:

+ Ik heb openlijk tot de wereld gesproken. Ik heb altijd onderricht gegeven in een synagoge of in de tempel waar alle Joden bijeenkomen en er is niets wat Ik in het geheim heb gesproken. Waarom ondervraagt gij Mij? Ondervraag de mensen die gehoord hebben wat Ik heb verkondigd. Die weten goed wat Ik heb gezegd.

L. Op dit woord gaf een van de dienaars die naast Hem stond Jezus een klap in het gezicht en voegde Hem toe:

P. Antwoordt Gij zo de hogepriester?

L. Jezus antwoordde hem:

+ Indien Ik iets verkeerd gezegd heb, verklaar dan wat er verkeerd in was; maar indien het goed was waarom slaat gij Mij?

L. Daarop zond Annas Hem geboeid naar de hogepriester Kájafas. Simon Petrus stond zich te warmen toen iemand hem vroeg:

P. Ben ook jij niet een van zijn leerlingen?

L. Hij ontkende het en zei:

P. Welneen.

L. Maar een van de knechten van de hogepriester, een bloedverwant van de man wie Petrus het oor had afgeslagen zei:

P. Heb ik je niet in de boomgaard bij Hem gezien?

L. Petrus ontkende het opnieuw en meteen begon er een haan te kraaien. Toen brachten ze Jezus van Kájafas naar het gerechtshof.

Het was nog vroeg in de morgen. Zelf traden zij het gerechtshof niet binnen om niet verontreinigd te worden, maar het paasmaal te kunnen eten. Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg hun:

P. Wat voor aanklacht hebt gij in te brengen tegen deze man?

L. Zij gaven hem ten antwoord:

P. Als Hij geen misdadiger was zouden wij Hem niet aan u hebben overgeleverd.

L. Toen zeide Pilatus:

P. Neemt Hem dan zelf en oordeelt Hem volgens uw Wet!

L. De Joden gaven hem ten antwoord:

P. Wij mogen niemand ter dood brengen.

L. Zo moest het woord van Jezus in vervulling gaan waarmee Hij had aangeduid welke dood Hij zou sterven. Pilatus ging weer het gerechtshof binnen; hij liet Jezus roepen en vroeg Hem:

P. Zijt Gij de koning der Joden?

L Jezus antwoordde hem:

+ Stelt gij die vraag uit uzelf of hebben anderen u dat van Mij gezegd?

♪ Tussenzang: God, mijn God, Psalm 22 ¹ (Strofe 3 en 4)

Refrein: 1ste keer koor, 2de keer allen

Refrein

Allen: God, mijn God, waar - om hebt Gij mij ver - la - ten.

3. Zij riepen om U en Gij waart hun uitkomst,
en nooit hebt Gij- dat vertrouwen beschaamd.

Refrein

4. Ik ben geen mens meer, ik ben een worm,
gehoond door de mensen, veracht door de buurt.

Refrein

L. Pilatus hernam:

P. Ben ik soms een Jood? Uw eigen volk en de opperpriesters hebben U aan mij overgeleverd. Wat hebt Gij gedaan?

L. Jezus gaf ten antwoord:

+ Mijn Rijk is niet van deze wereld. Als mijn Rijk van deze wereld was, zouden mijn dienaren er wel voor strijden dat Ik niet aan de Joden werd overgeleverd. Maar mijn Rijk is nu eenmaal niet van hier.

L. Toen zeide Pilatus tot Hem:

P. Dus Kóning zijt Gij?

L. Jezus antwoordde:

+ Ja, gij zegt het: Kóning ben Ik. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe in de wereld gekomen om te getuigen van de waarheid. Alwie uit de waarheid is, luistert naar mijn stem.

L. Pilatus zeide Hem:

P. Wat is waarheid?

L. En met die uitroep ging hij weer naar buiten tot de Joden en zeide:

P. Ik kan geen enkele schuld in Hem ontdekken. Maar gij zijt nu eenmaal gewoon, dat ik u bij het Paasfeest iemand vrijlaat. Wilt gij dus dat ik u de Koning der Joden vrijlaat?

L. Maar allen schreeuwden opnieuw:

P. Hem niet, maar Barábbas!

L. Barábbas nu was een rover. Daarop nam Pilatus Jezus en liet Hem geselen. En de soldaten vlochten een kroon van doornen en zetten Hem die op het hoofd; en zij wierpen Hem een purperen mantel om. Ze traden op Hem toe en zeiden:

P. Gegroet, Gij, Koning van de Joden!

L. En zij sloegen Hem in het gezicht. Toen ging Pilatus weer naar buiten en zei tot hen:

P. Ziet, ik breng Hem naar buiten om u te laten weten dat ik volstrekt geen schuld in Hem vind.

L. Jezus trad dus naar buiten, doornenkroon en purperen mantel dragend. Dan sprak hij tot hen:

P. Ziehier de mens!

L. Zodra nu de opperpriesters en hun dienaren Jezus zagen, begonnen zij luid te schreeuwen:

P. Aan het kruis, aan het kruis met Hem!

L. Pilatus zeide hun:

P. Neemt gij Hem dan zelf en kruisigt Hem want ik vind geen schuld in Hem.

L. De Joden gaven hem ten antwoord:

P. Wij hebben een Wet en volgens die Wet moet Hij sterven omdat Hij zich heeft uitgegeven voor de Zoon van God.

L. Toen Pilatus dit hoorde werd hij nog meer bevreesd. Weer ging hij het gerechtshof binnen en sprak tot Jezus:

P. Vanwaar zijt Gij?

L. Maar Jezus gaf hem geen antwoord. Daarom zei Pilatus:

P. Gij spreekt niet tegen mij? Weet Gij dan niet dat ik de macht heb om U vrij te laten of U te kruisigen?

L. Jezus antwoordde:

+ Gij zoudt niet de minste macht hebben tegen Mij als zij u niet van boven was gegeven. Daarom heeft hij die Mij aan u heeft overgeleverd groter schuld.

L. Van dit ogenblik af zocht Pilatus Hem vrij te spreken. Maar de Joden schreeuwden:

P. Als gij die man vrijlaat zijt gij geen vriend van de keizer. Wie zich voor koning uitgeeft, verklaart zich tegen de keizer.

L. Toen Pilatus dat hoorde, liet hij Jezus naar buiten brengen en ging zitten op de rechtersstoel, op de plaats die Litóstrotos heet, in het Hebreeuws Gábbata. Het was de voorbereidingsdag van het Paasfeest, ongeveer het zesde uur. Daarop sprak hij tot de Joden:

P. Daar staat dan uw Koning!

L. Maar zij schreeuwden:

P. Weg met Hem! Weg met Hem! Aan het kruis met Hem!

L. Pilatus zei hun:

P. Moet ik dan uw koning kruisigen?

L. De opperpriesters antwoordden:

P. Wij hebben geen andere koning dan de keizer!

♪ Tussenzang: God, mijn God, Psalm 22 ¹ (Strofe 5 en 6)

Refrein: 1ste keer koor, 2de keer allen

Allen: God, mijn God, waar - om hebt Gij mij ver - la - ten.

5. Ik ben bespottelijk in aller ogen,
iedereen lach me hoofdschuddend uit:

Refrein

6. “hij zocht het bij God, laat die hem dan redden,
laat God hem bevrijden, die houdt toch van hem”

Refrein

L. Toen gaf hij Hem aan hen over om Hem te kruisigen, en zij namen Jezus mee en voerden Hem weg. Zelf zijn kruis dragend ging Hij naar de plaats die Calvárië heet, in het Hebreeuws Gólgota. Daar sloegen zij Hem aan het kruis, en met Hem nog twee anderen, aan elke kant één en Jezus in het midden. Pilatus liet ook een opschrift maken en aanbrengen op het kruis. Er stond geschreven:

Jezus van Nazareth, Koning van de Joden. Vele Joden lazen dit opschrift, want de plaats waar Jezus gekruisigd werd lag dicht bij de stad. Het stond er in het Hebreeuws, in het Latijn en in het Grieks. De opperpriesters van de Joden zeiden nu tot Pilatus:

P. Gij moet niet schrijven: 'De koning van de Joden', maar: 'Hij heeft gezegd: Ik ben de koning van de Joden'.

L. Pilatus antwoordde:

P. Wat geschreven is, is geschreven

L. Toen de soldaten Jezus hadden gekruisigd, namen zij zijn kleren en deelden ze in vieren, voor iedere soldaat een deel; bovendien de lijfrok. Deze lijfrok nu was zonder naad, uit één stuk geweven van bovenaf. Daarom zeiden ze tot elkaar:

P. Laten wij die niet scheuren maar er om loten wie hem krijgt.

L. Zo moest het Schriftwoord vervuld worden: 'Zij hebben mijn kleren onder elkaar verdeeld en over mijn kleed hebben zij het lot geworpen.' Zo deden dan de soldaten. Bij het kruis nu van Jezus stonden zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria van Cleóphas, en Maria Magdalena. Toen Jezus dan zijn moeder en de leerling die Hij liefhad daar zag staan, sprak Hij tot zijn moeder:

+ Vrouwe, zie daar uw zoon.

L. Daarop sprak hij tot de leerling:

+ Zie daar uw moeder.

L. En vanaf dat ogenblik nam de leerling haar bij zich in huis. Wetend dat nu alles was volbracht, zeide Jezus tenslotte, opdat de Schrift vervuld zou worden:

+ Ik heb dorst.

L. Nu stond daar een kruik met azijn. Men stak dan een spons vol azijn boven op een hysopstengel en bracht die aan zijn mond. Toen Jezus van de azijn genomen had, sprak Hij:

+ Het is volbracht.

L. Dan boog Hij het hoofd en gaf de geest.

Stilte.....

Overweging

Plichtigheid van de kruisverering

Het kruis wordt onverhuld van achter naar voren gedragen.

Tot 3 x toe wordt gezongen:

- V. **Aanschouwt dit kostbaar kruis,
 waaraan de Redder heeft gehangen**
- A. *Komt laten wij aanbidden,
 komt laten wij aanbidden.*

*Hierna brengen kerkgangers hulde aan het Kruis middels
 bloemen of een waxinelichtje*

♪ Lied: Beurtzang bij de kruisverering GvL 595

Refrein: 1ste keer koor, 2de keer allen

*Dit is het kruis, waaraan de Redder
van de wereld heeft gehangen*

- 1. Gij allen die voorbij gaat langs de weg,
 ziet of er een smart is even groot als mijn smart.

Refrein

- 2. Zozeer heeft God de wereld lief gehad,
 dat Hij zijn eniggeboren zoon gegeven heeft.

Refrein

Voorbeden

Na iedere voorbede stilte

Onze Vader

Onze Vader die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren;
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.
Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.

Wees gegroet Maria

Wees gegroet, Maria, vol van genade,
de Heer is met u.
Gij zijt de gezegende onder de vrouwen
en gezegend is Jezus, de vrucht van uw schoot.
Heilige Maria, Moeder van God,
bid voor ons, zondaars,
nu en in het uur van onze dood.
Amen.

♪ Lied: Bleibet hier

Bleibet hier und wachet mit mir
Wachet und betet
Wachet und betet
Bleibet hier und wachet mit mir...

Vertaling

*Blijf bij mij en waak hier bij mij,
waak en blijf bidden,
waak en blijf bidden*

Slot van het lijdensverhaal Johannes 19, 31-42

Aangezien het voorbereidingsdag was en de Joden niet wilden dat de lichamen op sabbat aan het kruis bleven - het was bovendien een grote sabbat - vroegen zij aan Pilatus verlof de benen van de gekruisigden te breken en hen weg te nemen. Daarom kwamen de soldaten en sloegen zowel bij de ene als bij de andere die met Hem was gekruisigd de benen stuk. Toen zij echter bij Jezus kwamen en zagen dat Hij reeds dood was sloegen zij Hem de benen niet stuk, maar een van de soldaten doorstak zijn zijde met een lans; terstond kwam er bloed en water uit. Die het gezien heeft getuigt hiervan; zijn getuigenis is waar en hij weet dat hij de waarheid zegt, opdat ook gij zoudt geloven. Dit is gebeurd opdat de Schrift zou vervuld worden: Van zijn gebeente zal niets worden verbrijzeld, terwijl nog een ander Schriftwoord zegt: Zij zullen opzien naar Hem die zij hebben doorstoken. Daarna vroeg Jozef van Arimatéa die een leerling was van Jezus maar in het geheim uit vrees voor de Joden, aan Pilatus het lichaam van Jezus te mogen wegnemen. Toen Pilatus dit had toegestaan ging hij dus heen en nam het lichaam weg. Nikodémus, die Hem vroeger "s nachts bezocht had, kwam ook en bracht een mengsel van mirre en aloë mee, ongeveer honderd pond. Zij namen het lichaam van Jezus en wikkelden het met de welriekende kruiden in zwachtels, zoals bij een Joodse begrafenis gebruikelijk is. Op de plaats waar Hij gekruisigd werd lag een tuin en in die tuin een nieuw graf waarin nog nooit iemand was neergelegd. Vanwege de voorbereidingsdag van de Joden en omdat het graf dichtbij was legden zij Jezus daarin neer.

Wij verlaten de kerk in stilte

en/of

*Mogelijkheid voor stille aanbidding van/bij het Kruis met
kaarslicht. Afsluiting om 20.30 uur*